Saarna virkaanasettajaismessussa 18. sunnuntaina helluntaista 16.10.2011, 2. vuosikerta

1. lukukappale

Aam. 5: 21–24

Herra Jumala Sebaot sanoo näin:
- Minä vihaan teidän juhlianne, minä inhoan niitä,
minä en voi sietää juhlakokouksianne.
Kun te tuotte minulle
polttouhrejanne ja ruokauhrejanne,
minä en ota niitä vastaan.
Juottovasikkoihin, joita te tuotte ateriauhriksi,
minä en katsahdakaan.
Vie pois minun luotani virsiesi pauhu!
En halua kuulla sinun harppujesi helinää.
Mutta oikeus virratkoon kuin vesi
ja vanhurskaus kuin ehtymätön puro.

2. lukukappale

Kol. 2: 16–23

Kukaan ei saa tuomita teitä siitä, mitä syötte tai juotte tai miten noudatatte juhla-aikoja ja uudenkuun ja sapatin päiviä. Ne ovat vain sen varjoa, mikä on tulossa; todellista on Kristuksen ruumis. Teidän voittajan palkintoanne ei saa riistää teiltä kukaan, joka nöyryyttää itseään kieltäymyksin, vajoaa näkyihinsä ja palvoo enkeleitä. Sellaisen ihmisen tekevät hänen omat tyhjät ajatuksensa ylpeäksi, eikä hänellä ole yhteyttä Kristukseen, päähän, joka huolehtii koko ruumiista ja pitää sitä nivelten ja jänteiden avulla koossa, niin että se kasvaa Jumalan tarkoittamalla tavalla.

Jos kerran olette yhdessä Kristuksen kanssa kuolleet pois maailman alkuvoimien ulottuvilta, miksi yhä käyttäydytte tämän maailman mukaisesti ja alistutte sellaisiin sääntöihin kuin »älä tartu», »älä maista», »älä kosketa»? Tämä kaikkihan koskee sellaista, mikä käytön jälkeen häviää. Kysymys on vain ihmisten käskyistä ja opeista. Nämä omatekoista hurskautta, nöyryyden harjoitusta ja ruumiin kurittamista vaativat käskyt tosin näyttävät viisailta, mutta todellisuudessa ne ovat arvottomia ja tyydyttävät vain ihmisen ylpeyttä.

Evankeliumi

Mark. 2: 18–22

Johanneksen opetuslapset ja fariseukset paastosivat. Jeesukselta tultiin kysymään: »Miksi sinun opetuslapsesi eivät paastoa, kun kerran Johanneksen opetuslapset ja fariseusten opetuslapset paastoavat?» Jeesus vastasi: »Eivät kai häävieraat voi paastota silloin, kun sulhanen vielä on heidän kanssaan! Niin kauan kuin sulhanen on heidän joukossaan, he eivät voi paastota. Vielä tulee sekin aika, jolloin sulhanen on poissa, ja silloin, sinä päivänä he

paastoavat. Ei kukaan ompele kutistamattomasta kankaasta paikkaa vanhaan viittaan. Silloinhan vanha vaate repeää uuden paikan vierestä ja reikä on entistä pahempi. Eikä kukaan laske uutta viiniä vanhoihin leileihin. Silloinhan viini rikkoo ne ja sekä viini että leilit menevät hukkaan. Ei, uusi viini on laskettava uusiin leileihin.»

Kristityn vapaus

Muistan omat nuoruuden asenteeni suhteessa uskoon ja uskovaisiin. Jostain, en tiedä mistä, minulle välittyi nuoruudessani kuva kristityistä, jotka elävät askeettisen puritaania elämää ankarien kieltojen ja käskyjen sitomana. Jumalayhteys ei minulle näyttänyt iloiselta ja vapauttavalta vaan ahdistavalta ja sitovalta. Uskominen oli minulle Paavalin sanoin: älä tartu, älä maista, älä kosketa. Ajattelin, että en nyt ainakaan nuorena halua ottaa uskontoa kovin vakavasti. Mieluummin elän ensin täysillä, pidän hauskaa ja nautin elämästäni. Ehkä sitten vanhana, sairaana ja väsyneenä mietin uskonnollisia kysymyksiä jos ne pelastuksen ja iankaikkisen elämän kannalta ovat tärkeitä. Onnekseni olin väärässä.

Ankara ja luotaantyöntävä mielikuvakuva kristillisestä uskosta oli minulle varmasti hyödyllinen veruke. Niin kauan, kuin pystyin löytämään sille perusteita, minun ei tarvinnut ottaa koko asiaa todesta.

Ajattelin, että omaa suhdettaan Jumalaan, lähimmäiseen, luontoon ja elämään ei tarvitse pohtia. Voin keskittyä vain tähän hetkeen ja sen suomiin mahdollisuuksiin. Verukkeet mahdollistavat eräänlaisen henkisen laiskuuden ja velttouden, jossa ei ole tilaa syvemmälle pohdiskelulle elämän arvosta.

Väärät mielikuvat kristillisyydestä perustuvat osin myös siihen, miten me kristityt elävämme uskoamme todeksi. Kristityille ei ole kunniaksi eikä kirkon asialle eduksi kaikki se vouhkaaminen ja kouhkaaminen mitä kristittyjen kesken esiintyy.

Voisin sanoa, että meidän koira on kunnon kristitty. Se haukkuu kaikki naapurit.

Keskinäinen riitely, nimittely, syyttely ja tuomitseminen vievät uskottavuuden siltä, että olemme tekemisissä rakkauden ilosanoman kanssa ja meidät on lähetetty julistamaan vapauttavaa evankeliumia, että ihmiset löytäisivät yhteyden rakastavaan ja armahtavaan Jumalaan ja toinen toisiinsa. On ihan sama, mitä Jumala suhteesta sanotaan, jos elämä todistaa jotain muuta. Sanonta: tekosi huutavat niin kovaa, etten kuule mitä sanot, pitää paikkansa myös tässä. Yleensähän sitä käytetään silloin, kuin halutaan korostaa moraalittomien ja syntisten tekojen vaikutusta ympäristöön. Unohdamme helposti sen, että moraalittomuutta ja syntiä esiintyy ennen kaikkea siellä, missä emme sitä aina huomaa, keskinäisissä suhteissamme välinpitämättömyytenä, kovuutena, armottomuutena ja toisten tuomitsemisena.

Elämänkatsomuksellisissa asioissa, jos missä, on merkitystä oikealla esimerkillisyydellä. Ja esimerkillisyydellä en nyt tarkoita moraalista nuhteettomuutta.

Moraalinen nuhteettomuus, jos sellaista on olemassakaan, ei riitä vetoamaan ihmisiin siten, että he ottaisivat uskonasiat vakavasti ja alkaisivat pohtia Jumala-suhdettaan. Uskonto on vain usein valjastettu moralismin keppihevoseksi kansan kasvattamiseksi Herran nuhteessa yhteiskuntakelpoisuuteen. Mistä muuten meille olisivat välittyneet sellaiset syntiluettelot, jollaisen sain kerran kysyessäni eräässä seurakunnallisessa suurehkossa vanhusten piirissä mitä on synti: Luetteloon listattiin tanssi, kortinpeluu, alkoholin nauttiminen, kiroilu ja se viides, jota ei oikein kehdattu suoraan ilmaista sanalla seksi. Nuorisolta kysyttäessä usein vastaus on: Kaikki hauskan pitäminen on syntiä.

Keskiverto ihmisten, myös monien kirkon jäsenten mielikuvat uskon olemuksesta haastavat kysymään, missä me Jeesuksen seuraajat olemme epäonnistuneet.

Eikö kristillisen uskon ja Jumalasuhteen vetovoima alun perin perustunut siihen rakkauteen, vapauteen ja iloon, mikä näkyi Jeesuksen seuraajien elämässä. Jeesus sanoi: siitä kaikki tuntevat teidät minun opetuslapsikseni, että teillä on keskinäinen rakkaus.

Kun fariseukset vetosivat uskonnollisiin lakeihin, Jeesus korosti vapautta ja iloa, joka syntyy Jumalan läheisyydestä. Paavali sanoi: Vapauteen Kristus meidät vapautti. Pysykää siis lujina älkääkä alistuko uudelleen orjuuden ikeeseen. Uskonnollisia kieltoja ja käskyjä hän kutsui ihmisten käskyiksi ja opeiksi, jotka vetoavat ihmisen omatekoiseen hurskauteen ja nöyryyteen ja lopulta tyydyttävät vain ihmisen ylpeyttä. Jeesus kutsui uskonnollisia vaatimuksia isien perinnäissäännöiksi.

Kuinka paljon meille on historian saatossa kasautunut perinnäissääntöjä, luutuneita asenteita, jähmettyneitä ajatusmalleja, jotka suorastaan rajoittavat vapautta ja estävät kokemasta iloa elämästä Jumalan yhteydessä toisten kristittyjen kanssa.

Upsalan yliopiston uskonnonpsykologian professori Owe Wikström on arvellut yhdeksi syyksi kirkon ja sen jäsenten etääntymiselle sen, että protestanttisissa kirkoissa harrastetaan liian paljon ahdistuksen teologiaa ja liian vähän onnellisuuden ja ilon teologiaa. Hän on todennut, että meillä on liian vähän euforian teologiaa ja tavalliseen, normaaliin elämään liittyvää pohdintaa.

Teatteritoimittaja esitti lehdessä, että teatteri on ottanut kirkon tehtävän. Hän sanoi: Teatteri etsii jumaluskolle tehtävää, jonka Lutherin perilliset ajat sitten unohtivat. Näytelmissä etsitään intensiivisesti armoa perisynnin ahdistamaan elämään ja ihmissuhteisiin. Hän myös totesi, että jonkun on tässä kolkuteltava suruttomia synnintuntoon. Mielenkiintoisia näkemyksiä teatterin ammattilaiselta.

Synnintunto oli se tekijä, joka lopulta pysäytti minutkin pohtimaan vastuutani elämässä sekä Jumalan että ihmisten edessä. Mutta synnintunto, syyllisyys ei riittänyt kannattelemaan elämääni eteenpäin. Luther on sanonut, että katumus ilman uskoa on epätoivoa. Se oli armo, yksin armo, mikä auttoi ja auttaa yhä edelleen jatkamaan ja jaksamaan tässä elämässä.

Vähän toisenlaista näkemystä, kuin edellä mainittu toimittaja, edusti aikoinaan pahennusta herättäneessä Jumalan teatterissa jäsenenä ollut näyttelijä-ohjaaja Jari Halonen. Hän tapasi piispa Gustav Björkstrandin neljä vuotta sitten Turun kirkkopäivillä eräässä paneelissa parikymmentä vuotta Oulun kohutapahtumien jälkeen. Jumalan teatterin aikaan Björkstrand oli opetusministerinä ja skandaalin vuoksi erotti teatterikoulun rehtorin ja kolme opettajaa ja sulki teatterikoulun vähäksi aikaa.

Jari Halonen edusti paneelikeskustelussa edelleen samoja osin anarkistisia ajatuksia, kuin Jumalan teatterin aikaan.

Keskustelussa arkkipiispan kanssa hän pohti nykyistä yhteiskunnallista tilannetta ja kulttuurin rappiota. Yllättäen hän sanoi kirkon olevan ainoa toivo paremmasta. Joku kysyi, eikö teatterilla ole sama tehtävä, kuin kirkolla. Hän vastasi että ei. Teatteri ei voi muuta kuin viitata suuntaa oikeaan vastaukseen, mutta kirkko on se.

Kristillinen kirkko on kaksituhatta vuotta vastannut ihmisen perimmäisiin kysymyksiin elämästä ja kuolemasta julistamalla pelastusta, jonka Jumala lahjoitti meille Vapahtajan Jeesuksen Kristuksen kautta, vapautta omantunnon syytöksistä, ja kuoleman lopullisuudesta.

Seurakuntamme toiminta-ajatuksessa asia ilmaistaan näin: Herttoniemen seurakunta julistaa Kristusta, joka antaa perustan elämässä ja toivon kuolemassa, sekä kannustaa rakkauteen.

Kristillisessä uskossa on siis kyse paljon syvemmästä ja suuremmasta todellisuudesta, kuin meidän ulkoiset elämäntapamme, tekomme, ajatuksemme, mielipiteemme tai mikään inhimilliseen kokemusmaailmaan rajoittuva. Meidät kutsutaan osallisiksi Jumalan todellisuuteen vapauteen ja iloon.

Tänäänkin Kristus on läsnä ehtoollisessa ja lahjoittaa meille rakkautensa ja armonsa, itsensä. Me saamme lähteä arkeen luottaen siihen, että Jumala rakastaa meitä ja on meidän kanssamme silloin, kun kaikki tuntuu olevan hyvin ja silloinkin kun maailma murjoo ja elämä on koettelemusta. Hän on pelastanut meidät synnin, kuoleman ja pahan vallasta ja antaa meille tulevaisuuden ja toivon.

Markku Rautiainen, kirkkoherra, rovasti